

جمعیت حلال احمر
موسسه آموزش عالی علمی کاربردی حلال ایران

دستورالعمل برگزاری و اجرای دوره‌های آموزشی چهارگانه

۱. کمک‌های اولیه و فوریت‌های پزشکی - امدادی
۲. جستجو، امداد و نجات
۳. کلیات اطفاء حریق و راه‌های پیشگیری
۴. آمادگی و مقابله با حوادث طبیعی و غیر مترقبه

(۲۶ ساعت)

ویژه کارمندان دولت و دستگاه‌های اجرایی

سال ۱۳۹۱

مقدمه

با توجه به اینکه کشور ایران در معرض بلایای متعددی مانند زلزله و سیل قرار دارد و هر کدام خسارات جانی و اقتصادی جبران ناپذیری را به جامعه وارد می کند و همچنین با عنایت به نقش محوری و ذاتی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در ارتقاء دانش و آموزش همگانی عموم مردم برای آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح، که در اساسنامه این جمعیت به صراحت به آن اشاره شده است، برگزاری دوره های آموزشی عمومی چهارگانه «کمک های اولیه و فوریت های پزشکی - امدادی»، «جستجو، امداد و نجات»، «کلیات اطفاء حریق و راههای پیشگیری» و «آمادگی و مقابله با حوادث طبیعی و غیر مترقبه» برای کارمندان دولت و دستگاههای اجرایی، می تواند باعث ارتقای دانش و میزان آگاهی آنان شود.

اهداف

- ۱- ارتقای دانش و میزان آگاهی کارمندان دولت و دستگاههای اجرایی
- ۲- تقویت مهارت های کارمندان دولت در زمینه امداد و کمک های اولیه

آموزش دهندگان

مربیان جمعیت هلال احمر که دارای گواهینامه معتبر مربیگری هستند.

آموزش گیرندگان

کلیه افرادی که در سازمان ها و ادارات دولتی و دستگاههای اجرایی به عنوان کارمند دولت مشغول به کار هستند.

عناوین دوره ها و سرفصل های آموزشی

عنوان دوره: کمک های اولیه و فوریت های پزشکی - امدادی

مدت دوره: ۸ ساعت

اهداف دوره:

فراگیران در پایان دوره قادر خواهند بود:

- با ساختار کلی بدن و ویژگی های مختلف آن آشنا شده و مسائل عام مبتلا به هر یک از آنها را توصیف کنند.
- انواع اقدامات پزشکی، امدادی و کمک های اولیه و مراقبت های لازم جهت کنترل صدمات احتمالی به موقع انجام دهند.

سرفصل های آموزشی:

بخش اول:

- آشنایی با ساختار کلی بدن
- اصول اولیه مراقبت و توانایی ارائه آن
- ارزیابی مصدوم و انجام تریاژ (اولویت بندی بیماران)
- احیای قلبی - ریوی *CPR*
- اختلالات تنفسی و ارائه مراقبت های مربوط
- اختلالات قلبی و توانایی ارائه مراقبت های مربوط
- فوریت های افت ناگهانی قند خون و فشار خون و راه های مقابله

بخش دوم:

- مهارت های حمل و انتقال مصدوم و ارائه مراقبت های مربوط
- پانسمان و بانداژ
- انواع سوختگی ها و ارائه مراقبت های مربوط
- انواع گزیدگی ها و گازگرفتگی و ارائه مراقبت های مربوط
- انواع جسم های خارجی و ارائه مراقبت های مربوط
- مفهوم درد و ارائه مراقبت های مربوط

بخش سوم:

- ضربه ها و شکستگی ها و ارائه مراقبت های مربوط
- مسمومیت ها و ارائه مراقبت های مربوط
- اختلالات سیستم عصبی و ارائه مراقبت های مربوط
- آسیب های ناشی از عوامل محیطی (گرما زدگی، یخ زدگی، سرمازدگی، کم آبی و ....) و ارائه مراقبت های مربوط
- امداد رسانی در کودکان
- امداد رسانی در اورژانس های روانی (سوء رفتار، خشونت، بیش فعالی، استرس، خودکشی و ....)

عنوان دوره : جستجو، امداد و نجات

مدت دوره: ۶ ساعت

اهداف دوره:

فراگیران در پایان دوره قادر خواهند بود:

- انواع اقدامات اولیه در جهت کاهش عواقب و اثرات ناشی از حوادث در مورد خود و سایرین انجام دهند.
- روش‌های مختلف جستجو و نجات و مدیریت حوادث را تشریح کرده و انواع امداد و نجات در مناطق مختلف را توصیف نمایند.

سرفصل های آموزشی:

- مروری بر مباحث امداد و نجات
- نقشه خوانی و استفاده از قطب نما
- علائم مخابراتی، هشدار دهی
- نحوه استفاده از تجهیزات امدادی
- اولویت بندی مصدومین در حوادث
- روش و فلسفه جستجو
- آناتومی عملیات جستجو و نجات
- تئوری احتمالات در جستجو
- مدیریت حوادث در جستجو و نجات
- فشارهای مردمی و روانی در جستجو و نجات
- امداد و نجات در کوهستان و روش‌های آن
- امداد و نجات شهری و جاده ای و روش‌های آن
- امداد و نجات هوایی و روش‌های آن
- امداد و نجات در دریا و روش‌های آن

عنوان دوره: کلیات اطفاء حریق و راه‌های پیشگیری

مدت دوره: ۶ ساعت

اهداف دوره:

فراگیران در پایان دوره با موارد زیر آشنا خواهند شد

- دانش و مهارت لازم جهت پیشگیری از آتش سوزی یا مقابله با آتش سوزی
- تئوری آتش و حریق و انواع خاموش کننده‌ها و سیستم‌های ایمنی و اطفاء حریق و راه‌های عملی مقابله

سرفصل‌های آموزشی:

- تئوری حریق: احتراق مثلث آتش، حدود اشتغال، منابع ایجاد حرارت، طرق اشتغال، حرارت، طبقه بندی آتش سوزی‌ها، انفجار ناشی از احتراق
- خاموش کننده‌های دستی: تعریف تاریخچه و کاربرد انواع خاموش کننده‌ها (آبی، پودری، دی اکسید کربن، هالوژنه، وسایل دستی)
- لوله‌ها، فایرباکس: شناخت انواع لوله‌ها و روش‌های نگهداری و جعبه‌های آتش نشانی
- اهمیت آب در اطفاء و منابع آبرسانی در آتش
- سیستم‌های عامل اطفاء حریق: سیستم‌های اعلام و شناخت وسایل اعلام حریق، زنگ آژیر، شاسی فشاری دکتور دودی، شعله ای و پانل کنترل
- ایمنی برق: الکتریسیته، جریان، ولتاژ، توان، تولید و توزیع جریان در شبکه، برق گرفتگی، روش‌های حفاظت در برابر برق
- کمک‌های اولیه: نحوه انجام احیا قلبی و ریوی - سوختگی‌ها - گازگرفتگی‌ها
- پیشگیری: تعریف: پیش بینی در حریق و حوادث و مواد خطر زا، رعایت اصول پیشگیری در خطرات سیستم‌های برق و رعایت اصول ایمنی در انبارها
- نجات: تعریف نجات و حادثه، سیستم‌های نجات، اصول کلی نجات و مراحل آن، ابزار شناسی و تجهیزات نجات، حادثه آور و مقابله با آن حادثه، حادثه در آسانسور و مقابله با آن

عنوان دوره: آمادگی و مقابله با حوادث طبیعی و غیرمترقبه

مدت دوره: ۶ ساعت

اهداف دوره:

فراگیران در پایان دوره با موارد زیر آشنا خواهند شد

- انواع حوادث طبیعی و غیر مترقبه و ویژگی‌های این گونه حوادث و نحوه تقسیم بندی آنها
- راه‌های مناسب امداد رسانی و کاهش تلفات و نحوه پناه گرفتن در هر یک از حوادث طبیعی و غیر مترقبه

سرفصل های آموزشی:

- تعریف حوادث طبیعی و غیرمترقبه
- تعریف زلزله، سیل و ...
- تعریف اصطلاحات کانون زلزله، گسل، اشتقاق قاره، کمربند زلزله و ...
- طبقه بندی زمین لرزه ها و خطرات ناشی از هر کدام
- امواج و کانون زمین لرزه
- شدت زمین لرزه و دور بازگشت آن
- عوامل موثر در ایجاد خسارت زمین لرزه
- راه‌های مناسب امداد رسانی و کاهش تلفات در زمین لرزه
- نحوه پناه گرفتن به هنگام زمین لرزه و دیگر حوادث غیرمترقبه
- تعریف سیل و عوامل ایجادکننده و تشدید کننده
- نحوه پناه گرفتن به هنگام سیل و امداد رسانی
- راه‌های تقلیل خسارات سیل
- روش‌های مقابله با جریان سیل
- حرکت در دامنه ها و شکل‌های مختلف آن و رسوبات
- ریزش‌ها، لغزش‌ها و جریان‌ها

مراحل و شیوه اجرا

زمان

دوره‌های آموزشی در تمام طول سال برگزار می‌شود.

مکان

ادارات و سازمان های دولتی و عمومی

منابع آموزشی

- کمک های اولیه به زبان ساده تالیف دکتر مهدی نجفی
- CD کمک های اولیه
- مبانی نجات تالیف دکتر ابوالفضل جوادی
- آتش سوزی های و روش های پیشگیری و کنترل آن تالیف دکتر سعید گیوه چی و قربان حسین زاده
- آیا برای مواجهه با حوادث آماده اید؟ تالیف دکتر برهان الدین ولد بیگی و دکتر غلامرضا پورحیدری

مراحل اجرا

اطلاع رسانی و فراخوان و هماهنگی به منظور ثبت نام و شرکت در دوره ها توسط جمعیت هلال احمر استان و شعب تابعه برنامه ریزی می گردد و ابلاغ آنها توسط استانداری، فرمانداریها و بخشداریها خواهد بود. حداقل یک هفته قبل از برگزاری دوره، درخواست کتبی برگزاری دوره و لیست مشخصات کامل شرکت کنندگان، آدرس محل برگزاری، برنامه زمان بندی پیشنهادی و اصل فیش بانکی شهریه پرداختی توسط دستگاه متقاضی آموزش به جمعیت هلال احمر استان ارائه شده و جمعیت برنامه ریزی های لازم را جهت اجرای دوره ها انجام می دهد.

نکته: پذیرش متقاضیان شرکت در دوره فقط از طریق معرفی نامه دستگاه اجرایی متبوع صورت می پذیرد.

ضوابط و مقررات برگزاری دوره ها

الف- تعداد افراد شرکت کننده در هر کلاس آموزشی حضوری حداقل ۱۵ و حداکثر ۳۰ نفر می باشد.

حداکثر مدت غیبت مجاز در طول دوره از کل ۲۶ ساعت فقط ۳ ساعت می باشد.

حضور شرکت کنندگان در تمام فعالیت های آموزشی طبق برنامه اعلام شده الزامی است.

ب- شرایط برگزاری آزمون:

- حداکثر یک هفته پس از برگزاری دوره ی آموزشی، آزمون پایان دوره برگزار گردد.
- آزمون بایستی برای همه مخاطبین شرکت کننده به صورت تشریحی برگزار شود.
- تعداد سوالات آزمون دوره آموزشی باید حداقل ۱۰ سوال تشریحی باشد.
- سوالات آزمون پایان دوره، بایستی توسط مربیان طراحی شود.
- نمره قبولی در آزمون دوره آموزشی حداقل ۱۵ از ۲۰ است.
- همراه داشتن کارت شناسایی معتبر (کارت ملی) در جلسه آزمون ضروری می باشد
- نتایج آزمون حداکثر یک هفته پس از برگزاری آزمون اعلام شود.
- حداکثر مهلت اعتراض به نمره آزمون ۱۵ روز بعد از اعلام نتایج می باشد.

صدور گواهینامه

برای کلیه پذیرفته شدگان در آزمون پایان دوره، گواهینامه (مانند نمونه) صادر شود. این گواهی نامه بایستی با امضاء مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان صادر و به دستگاه و یا سازمان متقاضی آموزش ارسال گردد. حداکثر مهلت پیگیری برای دریافت گواهینامه، شش ماه پس از پایان دوره می باشد و پس از آن به درخواستها ترتیب اثر داده نخواهد شد.

هزینه‌های آموزشی

- بخشی از هزینه‌های مربوط به برگزاری دوره به ازاء هر نفر - ساعت ۵۰۰۰۰ ریال می باشد که می بایست قبل از برگزاری هر دوره از محل ۱٪ بودجه عمرانی (تمک دارایی های سرمایه ای) متعلق به دستگاه متقاضی آموزش که طبق قانون برای آموزش کارکنان دولت در نظر گرفته شده است در وجه جمعیت هلال احمر استان واریز گردد.
- شهریه اخذ شده به هیچ عنوان پس داده نخواهد شد.
- جمعیت هلال احمر موظف است ۵۰ درصد از وجوه دریافتی از برگزاری دوره‌های آموزشی به ازای هر نفر - ساعت ۵۰۰۰۰ ریال را بابت حق همکاری در زمینه اجرای آموزش‌ها هر سه ماه یک بار در وجه استانداری واریز نماید.
- مبلغ حق‌التدریس مربیان، بر اساس آخرین دستورالعمل پرداخت، از طرف جمعیت هلال احمر استان پرداخت می شود.
- تامین فضای آموزشی و پذیرایی با دستگاه اجرایی متقاضی آموزش خواهد بود.
- تامین منابع علمی آموزشی لازم به شکل کتاب، بروشور، سی - دی آموزشی، مانکن، مولاژ و ... به عهده جمعیت هلال احمر استان خواهد بود.

نظارت و هماهنگی

- استانی: جمعیت هلال احمر استان می‌بایست کنترل و نظارت لازم را به شرح زیر اعمال نمایند.
- الف) نظارت بر توزیع منابع آموزشی
  - ب) نظارت بر تامین محل مناسب جهت برگزاری دوره آموزشی
  - ج) نظارت بر حسن برگزاری دوره های آموزشی و حضور مستمر شرکت کنندگان
  - د) نظارت بر کیفیت تدریس دوره های آموزشی، برگزاری آزمون، تصحیح سئوالات و اعلام نتایج
- ستادی: عندالزوم و به صورت موردی، نظارت ستادی از طرف نماینده موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال ایران با هماهنگی جمعیت هلال احمر استان انجام می شود.

گزارش‌دهی:

مشخصات کامل افراد پذیرفته شده در آزمون دوره های آموزشی عمومی چهارگانه به تفکیک نام دستگاه متقاضی آموزش و نام دوره آموزشی طبق «فرم شماره ۱» پیوست توسط جمعیت هلال احمر استان تهیه گردد. گزارش آماری دوره های برگزار شده حداکثر یک هفته پس از پایان هر فصل، طبق «فرم شماره ۲» پیوست همراه با منتخبی از عکسهای برگزاری دوره ها به موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال ایران ارسال گردد.

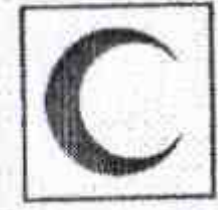
ارزشیابی

۱. استانی: پس از پایان هر دوره آموزشی، با برگزاری آزمون پایان دوره به صورت تشریحی، میزان فراگیری کارمندان مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد.
۲. ستادی: در پایان هر سال آموزشی، عملکرد هر استان توسط موسسه و بر اساس ملاک‌های ارزشیابی (ارسال به موقع گزارش، اجرای دقیق برنامه های آموزشی مطابق با دستورالعمل و...) مورد ارزیابی کمی و کیفی قرار گرفته، سپس در مقایسه با دیگر استان‌ها رتبه‌بندی می‌شود.

پیوست ها:

فرم شماره ۱ - فرم شماره ۲ - گواهینامه آموزشی

جمعیت هلال احمر

استان .....

تاریخ: .....

شماره: .....

گواهی می شود برادر/خواهر ..... فرزند ..... متولد ..... به شماره شناسنامه ..... و کد ملی ..... شاغل در (نام دستگاه اجرایی متقاضی آموزش) از تاریخ ..... لغایت ..... در دوره های آموزشی عمومی ۱- کمک های اولیه و فوریت های پزشکی - امدادی ۲- جستجو، امداد و نجات ۳- کلیات اطفاء حریق و راههای پیشگیری ۴- آمادگی و مقابله با حوادث طبیعی و غیر مترقبه که به استناد بخشنامه شماره ۱۸۰۳/۹۰۳۶۷ مورخ ۸۶/۷/۸ معاونت محترم توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری به میزان ۲۶ ساعت توسط جمعیت هلال احمر و با مشارکت استانداری برگزار گردیده شرکت نموده و در آزمون پایانی با کسب نمره ..... از 20 دوره را با موفقیت به پایان رسانیده است.

.....
مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان .....

.....
معاون/مدیر آموزش و پژوهش جمعیت هلال احمر استان

فرم شماره ۱

اسامی پذیرفته شدگان دوره های آموزشی عمومی چهارگانه
ویژه کارمندان دولت و دستگاههای اجرایی
(۲۶ ساعت)

نام سازمان و دستگاه اجرایی: .....

نام دوره آموزشی: .....

نام شهرستان محل برگزاری:

نام استان:

تاریخ برگزاری آزمون:

تاریخ برگزاری دوره:

تعداد افراد شرکت کننده:

تعداد افراد قبول شده در آزمون:

نام و نام خانوادگی مربی:

ردیف	کد ملی	نام	نام خانوادگی	نام پدر	شماره شناسنامه	تاریخ تولد	مدرک تحصیلی	شماره تلفن	نمره آزمون

رییس و یا نماینده دستگاه متقاضی آموزش
امضاء:

مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان
امضاء:

مربی دوره
امضاء و تاریخ:

فرم شماره ۲ (ارسال به موسسه)

گزارش آماری سه ماهه ..... سال ..... دوره های آموزشی عمومی چهارگانه (۲۶ ساعت)
ویژه کارمندان دولت و دستگاههای اجرایی

نام استان:

نام شهرستان محل برگزاری:

تعداد کل افراد شرکت کننده:

تعداد کل افراد قبول شده در آزمون:

ردیف	نام سازمان یا دستگاه اجرایی	تاریخ شروع دوره	تاریخ پایان دوره	تعداد افراد قبول شده در آزمون		
				زن	مرد	جمع
جمع کل						
				مبلغ دریافتی بابت کل دوره ها (ریال)		
				میزان پرداخت حق سهم استانداری (ریال)		
				مبلغ باقیمانده به عنوان درآمد حوزه آموزش جمعیت استان (ریال)		

.....
مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان

.....
معاون/مدیر آموزش و پژوهش جمعیت هلال احمر استان

تفاهم نامه همکاری آموزشی

با توجه به نقش محوری جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در آموزش همگانی عموم مردم برای آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح، این تفاهم نامه به منظور همکاری فی مابین جمعیت هلال احمر استان..... به نمایندگی آقای ..... (مدیرعامل جمعیت) و از سوی دیگر استانداری استان ..... (استاندار استان) به نمایندگی آقای ..... منعقد می گردد.

ماده (۱) موضوع تفاهم نامه

- برگزاری دوره های آموزشی عمومی چهارگانه برای کلیه کارکنان ادارات دولتی و عمومی در سطح مرکز استان و شهرستانهای تابعه شامل دوره های «کمک های اولیه و فوریت های پزشکی - امدادی»، «جستجو، امداد و نجات»، «کلیات اطفاء حریق و راههای پیشگیری» و «آمادگی و مقابله با حوادث طبیعی و غیر مترقبه»
- تهیه و تدوین دوره ها، سرفصل ها و دستورالعمل های آموزشی
- تامین منابع آموزشی (اعم از تهیه و تدوین، چاپ و تکثیر و توزیع منابع در قالب لوح فشرده، بروشور، کتاب و ...)
- ابلاغ به سازمان ها و ادارات دولتی نسبت به معرفی افراد واجد شرایط به منظور شرکت در دوره های آموزشی عمومی چهارگانه

ماده (۲) تعهدات جمعیت هلال احمر

- فراهم کردن زمینه ای اجرا و برگزاری دوره های آموزشی عمومی چهارگانه .
- نظارت بر روند اجرای دوره ها و حضور مستمر شرکت کنندگان.
- تهیه و تدوین سرفصل دوره های آموزشی عمومی چهارگانه.
- تامین منابع آموزشی (اعم از تهیه و تدوین، چاپ و تکثیر منابع در قالب لوح فشرده، بروشور، کتاب و ...).
- تامین مربیان مورد نیاز جهت تدریس در دوره های آموزشی عمومی چهارگانه.
- تامین ایاب و ذهاب و حق الزحمه مربیان آموزشی.
- تامین تجهیزات آموزشی ویژه دوره های آموزشی عمومی چهارگانه (اعم از مانکن، مولاژ، پوستر و ...).
- ارزیابی و صدور گواهینامه پایان دوره های آموزشی پس از اتمام هر دوره.

ماده (۳) تعهدات استانداری

- ابلاغ به کلیه سازمان ها و ادارات دولتی و عمومی در مرکز استان و کلیه شهرستانهای تابعه استان (از طریق فرمانداری ها و بخشداری ها) به منظور ملزم نمودن کلیه کارکنان جهت شرکت در دوره های آموزشی عمومی چهارگانه و پیگیری آن.
- هماهنگی با سازمان ها و ادارات دولتی از حیث برقراری ارتباط لازم با جمعیت هلال احمر استان و شعب تابعه برای مشخص نمودن زمان، مکان و چگونگی برگزاری دوره ها و توزیع منابع آموزشی.
- دستور ابلاغی به کلیه ادارات برای اعلام لیست مشخصات کامل متقاضیان شرکت در دوره و برنامه زمان بندی پیشنهادی حداقل یک هفته قبل از برگزاری هر دوره به جمعیت هلال احمر استان.

- دستور ابلاغی به کلیه ادارات برای تامین فضای آموزشی، امکانات آموزشی و کمک آموزشی (مانند: تلویزیون، دستگاه پخش صوتی و تصویری، وایت برد، لوازم التحریر، ...) و پذیرایی.
- تایید گواهینامه های پایان دوره های آموزشی عمومی چهارگانه که توسط جمعیت هلال احمر استان تهیه و صادر شده است در صورت استعلام دستگاه متقاضی از استانداری.

ماده ۴) تعهدات مشترک

- ابلاغ دستورالعمل های مشترک آموزشی به کلیه حوزه های زیر مجموعه جهت اجرایی شدن مفاد تفاهم نامه.
- معرفی نماینده یا نمایندگان تام الاختیار جهت تشکیل یک کمیته هماهنگی و اجرایی مشترک.
- اطلاع رسانی در زمینه فعالیت های مشترک.

ماده ۵) نحوه انجام و هزینه های تفاهم نامه

- هزینه برگزاری دوره به ازاء هر نفر - ساعت ۵۰۰۰۰ ریال می باشد که می بایست قبل از برگزاری هر دوره توسط دستگاه متقاضی از محل ۱٪ بودجه عمرانی (تملک دارایی های سرمایه ای) دستگاه، که طبق قانون برای آموزش کارکنان دولت در نظر گرفته شده است در وجه جمعیت هلال احمر استان پرداخت گردد.
- ۵۰ درصد از وجوه دریافتی برگزاری دوره های آموزشی (به ازای هر نفر - ساعت ۵۰۰۰۰ ریال) بابت حق همکاری در زمینه اجرای آموزش ها، هر سه ماه یک بار از طرف جمعیت هلال احمر استان در وجه استانداری و به حساب بانکی که از سوی استانداری کتباً اعلام می گردد واریز می شود.

ماده ۶) مدت تفاهم نامه

- این تفاهم نامه از تاریخ امضاء به مدت یک سال معتبر است که با توافق طرفین قابل تمدید می باشد.

ماده ۷)

- این تفاهم نامه در چهار نسخه، ماده ۷ در تاریخ ..... به امضاء طرفین رسید، کلیه نسخ حکم واحد را دارد و از تاریخ امضاء معتبر و لازم الاجرا می باشد.

.....
 استاندار استان .....

.....
 مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان .....